KAN KOMMUNER BEDRIVA UTRIKESPOLITIK?*

av Per Ahlin

Docent och universitetslektor i folkrätt vid Juridiska fakulteten, Stockholms universitet

Utrikespolitiken anses vara ett exklusivt ansvar för staten, främst för regeringen. Högsta förvaltningsdomstolen har därför i några fall ansett att en kommun överskridit sin kompetens när den engagerat sig i frågor av utrikespolitisk karaktär, som att utropa sig till en kärnvapenfri zon eller inte köpa varor från en viss stat. Varför ansvaret är exklusivt eller vari denna exklusivitet består förklaras emellertid inte.

På vissa områden, exempelvis internationellt bistånd, har kommunerna lagstöd för att agera. Men begreppet utrikespolitik har ingen precis definition och i takt med att utrikespolitiken kommit att omfatta alltfler områden kan det uppstå osäkerhet när det gäller vad en kommun får eller inte får göra.

1. Inledning

Det sägs ofta närmast slentrianmässigt att utrikes- och säkerhetspolitiken är ett exklusivt ansvar för regering och riksdag och att kommunerna därför inte ska ägna sig åt den. Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har exempelvis uttryckt det så här: ”Opinionsyttringar som rör Sveriges förhållande till andra länder anses enligt praxis inte utgöra en kommunal angelägenhet såvida de inte har stöd i särskilda bestämmelser. Frågor av denna art ankommer enligt regeringsformen på regeringen och riksdagen.”[1] Mer än så förklaras sällan, för att inte säga aldrig, och man kan fråga sig om kommuner i alla lägen ska avhålla sig från att blanda sig i utrikespolitiska frågor, om det är självklart vad som utgör utrikespolitiska frågor och därför ankommer enbart på staten, särskilt med tanke på att det i dagens värld inte alltid är givet vilka handlingar som kan få utrikespolitisk betydelse.

Frågan om kommuner och utrikespolitik har inte tilldragit sig överdrivet intresse på senare år. Vilhelm Persson behandlar frågan i sin avhandling från 2005,[2] men efter det är det sparsmakat. I kommentarer till regeringsformen

* Artikeln har *peer review*-granskats.

1 RÅ 1990 ref. 9.

2 Vilhelm Persson. *Rättsliga ramar för gränsöverskridande samarbete,* 2005. Frågan har dock uppmärksammats i examensarbeten på juristprogrammen. Ett är *Kan kommuner gå över gränsen?* av Ella Sjöbeck, Lund 2022, ett annat *Kommunal utrikespolitik* av Arash Moosavian, Uppsala 2019.

Förvaltningsrättslig tidskrift 2025, https://doi.org/10.53292/64a86bc6.e970c0c8

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23

(RF) och kommunallagen (KL) görs inga analyser av frågan, det konstateras egentligen bara att utrikespolitiken sköts av regeringen och att det därför är ett område som kommunerna ska hålla sig borta från.[3]

Frågan om hur långt en kommun, utan uttryckligt lagstöd, kan trampa in på utrikespolitikens domäner utan att överskrida sin befogenhet enligt kommunallagen skulle må bra av en ordentlig genomlysning. Syftet med den här artikeln är emellertid begränsat. Det är att sätta fingret på ett aktuellt och av allt att döma växande problem. Begreppet utrikespolitik saknar en tydlig definition och innehållet i det som kallas utrikespolitik ser annorlunda ut i dag än för 50 år sedan. Det finns därför, vill jag hävda, en gråzon där det inte är uppenbart om en kommun kan anses ha inkräktat på en fråga som endast regering och riksdag ska befatta sig med. Därmed finns också en risk att en kommun oavsiktligt överträder sin befogenhet och i värsta fall försätter regeringen i ett besvärligt läge.

2. Kommunal kompetens

Kommunerna påverkas av vad som sker i omvärlden och de kan vara aktiva utanför såväl kommunens gränser som rikets gräns. I propositionen inför 2010-års grundlagsrevision konstaterar regeringen att Sverige aktivt deltar i ett vidsträckt internationellt samarbete när det gäller exempelvis politiska, ekonomiska, militära och kulturella frågor samt på miljöområdet. Detta samarbete anses spela en viktig roll för det svenska samhället och vara av stor vikt för medborgarna. Regeringens, riksdagens och förvaltningsmyndigheternas dagliga verksamhet påverkas av detta. ”Även kommuner och landsting berörs i betydande omfattning.”[4] Kommunerna kan således inte alltid avstå från att blanda sig i frågor av internationell karaktär. Frågan är var gränserna går för ett sådant engagemang.

I ett fall, som jag behandlat i en tidigare artikel,[5] ansåg regeringen det inte vara utrikespolitik när Nord Stream 2 AG ansökte om att få mellanlagra rör i svenska hamnar, trots att det fanns kopplingar till ryska staten och trots att en av hamnarna var Slite hamn på Gotland där försvarsmakten enligt regeringen befann sig i ett känsligt uppbyggnadsskede. Regeringen hänvisade till den kommunala självstyrelsen och ansåg sig förhindrad att ingripa i tillstånds-

[3] Se exempelvis Thomas Bull och Fredrik Sterzel, *Regeringsformen. En kommentar*, 4 uppl., 2023 s. 247 och Tom Madell och Olle Lundin, *Kommunallagen. En kommentar*, 2 kap. 2 §, JUNO 2024-10-10.

[4] Prop. 2099/10:80 s. 194. I dag talas inte om landsting utan om regioner. I 1 kap. 1 § kommunallagen slås numera fast att ”Sverige är indelat i kommuner och regioner.”

[5] *Regeringen ska sköta utrikespolitiken*, FT 2017, s. 445.

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23

ärendet. Det finns fog för att hävda att regeringen hade kunnat, eller borde ha kunnat agera annorlunda – här aktualiserades rimligen gränserna för kommunernas bestämmanderätt i frågor med säkerhetspolitiska implikationer.[6]

I 14 kap. 2 § RF stadgas att kommunerna ”sköter lokala och regionala angelägenheter av allmänt intresse på den kommunala självstyrelsens grund. Närmare bestämmelser om detta finns i lag.” Grunden för den kommunala kompetensen återfinns i kommunallagen. I 2 kap. 1 § stadgas att kommuner får ha hand om angelägenheter ”av allmänt intresse” och som har anknytning till kommunens ”område eller dess medlemmar.” Regeringen har framhållit att det avgörande för om en angelägenhet är av allmänt intresse är om det kan anses vara ett allmänt, samhälleligt och till det egna området knutet intresse att kommunen vidtar en åtgärd. Kravet att åtgärden måste vara knuten till området eller kommunens medlemmar behöver dock enligt regeringen bedömas från fall till fall och en åtgärd ”kan ha anknytning till medlemmarna även om åtgärden som sådan inte sker i kommunen.”[7]

I 2 kap. 2 § KL stadgas att kommunen inte får ha hand om sådana angelägenheter ”som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.” Och det är nu utrikespolitiken kommer in på allvar. För att åter citera regeringen: ”Bestämmelsen tar sikte på när en angelägenhet *exklusivt* faller inom någon annans befogenhet, t.ex. statliga angelägenheter såsom försvars- eller utrikespolitik.”[8] (Min kursivering).

3. Utrikespolitiken är en statlig angelägenhet

Det råder ingen tvekan om att utrikespolitiken är en statlig angelägenhet, frågan är om den är exklusiv. Ansvaret åvilar i första hand regeringen. Det följer av den så kallade riksstyrelsefunktionen i 1 kap. 6 § RF, det vill säga att det är regeringen som styr riket, och av 10 kap. 1 § RF där det framgår att det är regeringen som ingår internationella överenskommelser. I förarbetena till 1974-års regeringsform sägs att ”utrikesärendena är en riksstyrelsefunktion bland andra och att ansvaret för utrikespolitiken därför i första hand skall åvila regeringen.”[9] (Detta i relation till riksdagen som också har ett ansvar, exempelvis när det gäller ratifikation av traktater. 10 kap. 3 § RF). Synen att utrikespolitiken är ett exklusivt ansvar för staten upprepas ofta, dock, som redan påpekats, utan att motiveras närmare.[10]

---

6 Se exempelvis SOU 2019:34 s. 99.
7 Prop. 2016/17:171 s. 299 f.
8 Prop. 2016/17:171 s. 300.
9 Prop. 1973:90 s. 355.
10 Se exempelvis SOU 2007:72 s. 83 och prop. 2008/09:21 s. 29.

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23

I praxis finns ett antal fall där kommuner har ansetts ge sig in på utrikespolitikens domäner och därmed överskridit sina befogenheter. Låt mig ta några exempel. I ett fall hade Stockholms kommun beslutat att inte köpa varor från Sydafrika. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att beslutet inte syftade till att få till stånd en ändamålsenlig upphandling utan att kommunen ”velat ge uttryck för ogillande av den i Sydafrika förda apartheidpolitiken och medverka till att åstadkomma en förändring av denna.” Kommunen hade därför överskridit sin befogenhet.[11] I ett annat fall hade Helsingborgs kommun utropat sig till en kärnvapenfri zon. Högsta förvaltningsdomstolen fann att det var fråga om en opinionsyttring på det utrikespolitiska planet som föll utanför den kommunala kompetensen.[12] Ett tredje exempel är när Förvaltningsrätten i Göteborg i september 2024 underkände kommunens beslut att inte köpa varor från stater som bedriver illegal ockupation av andra stater. Även här ansågs det vara en utrikespolitisk opinionsyttring som ankom på staten och inte på kommuner. Beslutet var därför fattat utanför den kommunala kompetensen.[13]

4. Varför är det en ”exklusiv” statlig angelägenhet?

Vilka är då motiven till att utrikespolitiken anses vara en exklusiv statlig angelägenhet?

Ett kan vara att utrikespolitik handlar om rikets säkerhet, vilket ytterst är regeringens ansvar. Ett annat att en kommuns agerande på den internationella arenan kan, om den inte följer den officiella utrikespolitiska linjen, försätta regeringen i en besvärlig situation, särskilt i tider med hög internationell spänning.[14] Därtill kommer att regeringen kan behöva ha kontroll över olika organs internationella agerande. Det finns visserligen inga folkrättsliga krav på att en stats utrikespolitik ska vara konsekvent och sammanhållen eller ens begriplig, men bland annat med tanke på att en kommuns folkrättsstridiga agerande kan ådra staten statsansvar har regeringen ett förståeligt samordningsbehov. Persson skriver rent av att svenska kommuners handlande över statsgränserna i allmänhet torde ”vara folkrättsligt hänförbara till den svenska staten.”[15]

---

11 RÅ 1969 ref. 52. Detta var innan det fanns lagstiftning som möjliggjorde kommunala bojkottaktioner mot Sydafrika.

12 RÅ 1990 ref. 9.

13 Förvaltningsrätten i Göteborg, mål nr 6856-24.

14 Utrikesutskottets yttrande 1977/78:1 y.

15 Persson s. 58.

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23

Kommuners verksamhet är, som all annan offentlig förvaltning, lagstyrd. En kommun måste, för att uttrycka det annorlunda, ha lagstöd för det den gör. I 8 kap. 2 § p. 3 RF stadgas att ”grunderna för kommunernas organisation och verksamhetsformer och för den kommunala beskattningen samt kommunernas befogenheter i övrigt och dess åligganden” ska regleras i lag.[16] Detta gäller även på utrikespolitikens område. I lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter sägs exempelvis i 5 kap. 4 § att kommunerna får ”lämna bistånd i form av utrustning, rådgivning, utbildning eller på annat sätt till ett land som får svenskt statligt bistånd.” I dylika fall är frågan vad kommuner får göra okomplicerad, men gränsfallen är många. ”Bedömningen av gränsen för kommuners kompetens i sådana fall som inte är helt uppenbara, underlättas om termen utrikespolitik ges en precis juridisk definition,” konstaterar Persson.[17] Någon sådan definition finns dock inte. De definitioner som gjorts är vaga.

Vi kan således konstatera att kommunala bojkottaktioner, liksom att utropa sig till en kärnvapenfri zon, är exempel på utrikespolitiska angelägenheter som kommunerna inte ska ägna sig åt. Vi kan också konstatera att kommunalt internationellt bistånd är tillåtet eftersom det har lagstöd. Men även om det finns lagstöd finns det gråzoner. Ett kommunalt avtal, exempelvis om just internationellt bistånd, som regleras i nationell rätt torde knappast ge upphov till någon förpliktelse för staten, trots att kommuner omfattas av det folkrättsliga statsansvaret. Men det är inte bara folkrätten som påverkar relationerna stater emellan, det gör även moralregler och sedvänjor. ”Det är därför tänkbart att tvister kring kommunala avtal kan få utrikespolitisk betydelse, även om rättsligt statsansvar inte uppkommer,” skriver Persson.[18]

Men åter till frågan varför statsmakterna anses ha ett exklusivt ansvar för utrikespolitiken. Som ovan framhållits handlar det om riksstyrelsefunktionen, om ansvaret för rikets säkerhet samt om behovet av enhetlighet och konsekvens.[19] Riksstyrelsefunktionen är oomtvistlig och behovet av konsekvens naturligt. Det är bland annat därför statliga myndigheter enligt 10 kap. 13 § RF ska underrätta regeringen – eller chefen ”för det departement som har hand om utrikesärendena,” som det uttrycks i paragrafen – när en fråga uppkommer inom myndigheten som är av ”betydelse för förhållandet till annan stat eller en mellanfolklig organisation.”

Men hur är det med rikets säkerhet? Säkerhetspolitikens kärna, liksom försvarspolitiken, handlar tveklöst ytterst om rikets säkerhet och är därmed en fråga som statsmakterna inte ska frånhända sig. Utrikespolitiken av i dag

---

16 Enligt 8 kap. 3 § RF och 8 kap. 10 § RF kan detta delegeras vidare.
17 Persson s. 185.
18 Persson s. 195.
19 Se exempelvis prop. 1973:90 s. 355 och 371.

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23

har emellertid fler komponenter än så. Jämställdhet mellan män och kvinnor är viktigt (feministisk utrikespolitik).[20] Sverige verkade för att lyfta klimatfrågorna som ett hot mot internationell fred och säkerhet under sin tid i FN:s säkerhetsråd.[21] I 2024-års utrikesdeklaration talas om att Norden ska bli ”världens mest integrerade och hållbara region.”[22] Flyktingfrågor hamnar ofta på en utrikespolitikers bord, liksom exempelvis hållbarhetsfrågor, hälsofrågor, miljöfrågor och cyberfrågor. Därtill kommer det svenska EU-medlemskapet som har genomgripande betydelse på många politikområden. Vi ser helt enkelt en annan utrikespolitik i dag än för dryga 50 år sedan då vår nuvarande regeringsform kom till.

5. Gränsen mellan statliga och kommunala angelägenheter

Går det då att dra en skarp gräns mellan kommuners och statens befogenheter? I vissa fall ja, men gränserna kan också vara flytande med tanke på att det är oklart exakt vad som kan ha utrikespolitisk betydelse – är ett kommunalt agerande att anse som utrikespolitik först när Sveriges internationella relationer påverkas negativt eller regeringen försätts i en besvärlig sits? Exemplet vänortssamarbeten kan tyda på det. I grunden är detta något positivt och det faller inom den kommunala kompetensen. Men, som Persson påpekar, ”europeiska höger- eller vänsterextremistiska kommuner kan vilja samarbeta för ökad nationell självstyrelse, minskad demokrati eller införande av handelshinder.”[23] Blir det utrikespolitik då? Har kommunen i ett sådant läge överskridit sin befogenhet? Oklart.

Det går också att dra en parallell till frågan om kommunal självstyrelse. Principen är grundlagsskyddad men begreppet är inte rättsligt definierat och synen på dess innebörd har varierat över tid.[24] Det har framhållits att det inte i grundlag går att dra fasta och exakta gränser kring självstyrelsen och att arbets- och befogenhetsfördelningen mellan stat och kommun i stället måste kunna ändras i takt med samhällsutvecklingen.[25] 2024-års utredning om kommu-

---

20 ”Sveriges regering är feministisk och sätter jämställdhet mellan kvinnor och män i centrum för både det nationella och internationella arbetet,” har regeringen framhållit i en skrivelse om den feministiska utrikespolitiken, Skr. 2019/20:17 s. 4.

21 Per Ahlin, *Kampen om non-interventionsprincipen – Sverige i FN:s säkerhetsråd 2017–2018,* JT 2020–21, s. 892.

22 Regeringen.se/tal/2024/02/utrikesdeklarationen-2024/.

23 Persson s. 198.

24 I 1 kap. 1 § st. 2 RF stadgas att den svenska folkstyrelsen bland annat förverkligas genom kommunal självstyrelse.

25 SOU 2009:125 s. 531 f. Se även prop. 1973:90 s. 190. ”På samma sätt som en klassiker är en bok alla berömmer, men ingen läser framstår det kommunala självstyret som en princip vilken alla

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23

ners och regioners beredskap uttryckte det som att ”fördelningen av uppgifter och befogenheter mellan stat respektive kommun och region måste innehålla ett visst mått av flexibilitet och kunna ändras i takt med samhället.”[26] Något liknande skulle kunna sägas även om utrikespolitiken. De kommunalrättsliga principerna är inte statiska utan ses som målsättningsprinciper, som kan anpassas med hänsyn till hur samhället utvecklar sig.[27]

En fråga i sammanhanget är om det inte rent av vore bra med ökat kommunalt engagemang i utrikespolitiska frågor, om det inte skulle främja politikens folkliga förankring. Det är inte sällan just på kommunal nivå som ett engagemang kan väckas. Frågan har diskuterats av och till under en relativt lång tid. I grunden kan man väl säga att det i statliga utredningar och riksdagsutskott funnits en positiv inställning till ökat kommunalt engagemang men en skepsis mot att ge kommunerna ökade befogenheter. Det har talats om avvägningsproblem och om att medborgarna i vissa internationella frågor skulle bli bundna inte bara av beslut från riksdag och regering utan även av kommunala organ.[28] Den inställningen förefaller dock ha mildrats något, vilket ovan nämnda rätt för kommuner att ge internationellt bistånd kan ses som ett exempel på.

6. Vad är utrikespolitik?

I propositionen till 1974-års regeringsform görs ett försök att definiera utrikespolitik. Det framhålls att med ”utrikesärenden förstås i detta sammanhang ärenden som angår rikets förhållande till främmande stat eller till mellanfolklig organisation.”[29] Det är en tämligen vag definition, och man bör ha i åtanke att den skrevs under neutralitetspolitikens dagar – det vill säga en tid då nära nog vad som helst kunde anses påverka politikens trovärdighet. Men det är nog ändå där någonstans vi hamnar även i dag. För att en kommun ska anses ha trampat för långt in i den utrikespolitiska sfären måste det i grunden handla om i fall en kommuns agerande påverkar Sveriges internationella rela-

framhåller, men vars innehåll är minst sagt oklart,” skriver Derlén m.fl., Mattias Derlén, Johan Lindholm och Markus Naarttijärvi, *Konstitutionell rätt,* 2016 s. 239.

26 SOU 2024:65 s. 73.

27 Se prop. 1990/91:117 s. 27.

28 Se exempelvis 1977/78:KU44 och SOU 1988:25.

29 Prop. 1973:90 s. 367. Definitionen på regeringens hemsida är inte så mycket precisare. Där sägs att utrikespolitiken ”handlar om Sveriges förbindelser med och politik gentemot andra länder.” regeringen.se/regeringens-politik/utrikes-och-sakerhetspolitik/. Säkerhetspolitiken, som kommuner inte ska befatta sig med, har dock definierats. Se exempelvis Ds 2013:33 s. 222.

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23

tioner eller inte, och det bör den, åtminstone i den bästa av världar, inte göra om den är reglerad i lag.

Ett exempel är lag (1985:1052) om rätt för kommuner och landstingskommuner att vidta bojkottåtgärder mot Sydafrika. Lagen gav kommuner rätt att genom sin upphandlingsverksamhet vidta solidaritetsaktioner mot den sydafrikanska apartheidpolitiken, och den var möjlig eftersom åtgärderna låg i linje med den officiella utrikespolitiken och det således inte förelåg någon risk för att ett kommunalt beslut skulle hamna i konflikt med den svenska utrikespolitiken.[30] Lagen är numera upphävd.

7. Otydlig gräns

Så länge det inte är reglerat i lag är det inte alldeles klart vilken kompetens kommuner har i frågor med utrikespolitiska inslag, och det är minst lika oklart vad som i dagens värld kan anses ha utrikespolitisk betydelse. Det tycks dessutom variera över tid. Vilken typ av kommunalt agerande som kan försätta regeringen i en besvärlig sits beror rimligen åtminstone till en del på hur omvärldsläget är. För att åter ta vänortssamarbete som exempel kan man fråga sig om ett nära samarbete med en rysk kommun ska ses på samma sätt i dag som före Rysslands angrepp på Ukraina.

Några av argumenten mot att kommuner agerar i utrikespolitiska frågor har å andra sidan försvagats i takt med att utrikespolitiken fått nya dimensioner, som exempelvis miljöfrågor och jämställdhet. Miljöfrågor är till sin natur gränsöverskridande, och det är ofta i kommunerna som globala åtaganden på miljöområdet ska omsättas i praktisk handling. Jämställdheten måste, oavsett om den är en del av utrikespolitiken eller inte, förverkligas lokalt. Många svenska kommuner har exempelvis undertecknat den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklarationen).

Att gränserna mellan vad som är inrikes- och utrikespolitik suddats ut märks kanske tydligast inom EU. De beslut Unionen fattar påverkar i många fall kommunerna direkt. Det handlar främst om konkurrensregler som rör offentlig upphandling, om EU:s lagstiftning rörande likabehandling som leder till att kommunerna är skyldiga att respektera förbudet mot diskriminering samt om miljöregler.[31] EU sätter således vissa ramar för lokalpolitiken.

---

30 UU 1985/86:12.

31 ”Miljöområdet är sannolikt ett av de viktigaste områden där EU kommer att ha stor påverkan på kommuner och regioner,” skriver Lundin. Olle Lundin, *EU-rättslig påverkan på kommunsektorn*, bilaga 4 till Statskontorets rapport 2023:7 s. 37.

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23

I en rapport från Sveriges Kommuner och Landsting (numera Sveriges Kommuner och Regioner) konstateras att detta lett till att kommunsektorn ”i allt större utsträckning arbetar med att försöka påverka EU.”[32] Många kommuner har därför i dag representanter på plats i Bryssel, och Wenander skriver att även om sådan närvaro anses juridiskt okontroversiell ”finns det anledning att överväga om det finns rättsliga gränser för hur långt kommunerna får gå i utrikespolitiskt agerande genom sådana etableringar.”[33]

8. Slutord

Den kommunala befogenheten ska som sagt ha stöd i lag. Det finns inget som hindrar att lagstiftningsvägen ge kommuner utökad kompetens i frågor av utrikespolitisk art, men oavsett om detta skulle vara önskvärt eller inte går det aldrig att lagstifta mot alla eventualiteter. Då faller vi tillbaka till de kommunalrättsliga principerna och de kan, som påpekats ovan, anpassas i takt med samhällsutvecklingen. Det är nog så att den avgörande frågan i de utrikespolitiska fallen är om en kommuns agerande påverkar Sveriges internationella relationer eller inte. Man skulle i det sammanhanget kunna tänka sig att kommunerna, likt statliga myndigheter enligt 10 kap. 13 § RF, åläggs att hålla regeringen underrättad om det uppkommer en fråga inom kommunen som ”är av betydelse för förhållandet till annan stat eller till en mellanfolklig organisation.” Det skulle emellertid kräva en grundlagsändring.

I avsaknad av lagstiftning är det, vill jag hävda, oklart exakt var gränsen går för kommuners befogenheter när det kommer till frågor som kan få utrikespolitisk bäring. Och det är en ovisshet som vi lär få leva med, i synnerhet så länge propositioner och domar är så knapphändiga som de hittills varit och utrikespolitiken omfattar så mycket som den gör i dag.

[32] Sveriges Kommuner och Landsting, *EU i lokalpolitiken,* 2018 s. 9.
[33] Henrik Wenander, *De svenska kommunerna och EU:s konstitutionella system*, Sieps 2019:1 s. 41.

Förvaltningsrättslig Tidskrift, open access 2026-11-23